

blirket, saa er jeg overbevist om, at man vil komme til det Resultat, at der er Intet, som skaber en lavere Rentefod for Landeieendomsbesiddere end et stærkt udviklet økonomisk Liv og en stor Dannelse af Kapital. Naar man vil have et Exempel i det Større, saa behøver man blot at se hen paa, hvorledes Rentefoden har været for Laan i Landeieendomme i Holsten og Holland, som jo er to Steder, hvor der er stor Kapitaldannelse. I Hamborg med sin store Udvikling af Banker og med sit livlige Handelsrøre har man jo stærkt og fyldigt gennemført Manchestertheorien. Det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds maa ikke tage mig det ilde op, men man har virkelig der gennemført disse frie, økonomiske Principer, og Følgen deraf har for den holsteniske Landmand været den, at han altid har kunnet faae 1ste Prioritetslaan til 3 pCt., medens vi her maa give 4 pCt. eller Mere. I Holland har Renten været under 2 pCt., netop fordi man der ved en fornuftig økonomisk Politikk har befordret Kapitaldannelsen, og fordi man har opmuntret Banker og andre saadanne Institutter — det vil sige saadanne sunde Institutter —, som paa nogen Maade kunde fremme den økonomiske Udvikling. Bankerne i England og i Skotland kunde man jo ogsaa tage med, men Forholdet er tydeligst i Holland og i Hamborg. Bankerne ere efter min Mening — siden vi ere komne ind paa at tale om Demokrati — en yderst demokratisk Institution, og det er ved Hjælp af dem, at man har opnaaet, at det ikke længere er Kapitalen, som har Monopol paa Handel med Landmanden. Jeg vil erindre om, hvorledes Forholdene vare navnlig i Sylland for en Menneftalder siden. Jeg har ikke selv oplevet det, men jeg tager vistnok ikke feil, naar jeg siger, at dengang vare Landmændene i de enkelte Kjøbmænds Bold, som havde Kapital, og er der Noget, som bidrager til, at Landmændene kunne faae det deres Produkter, som de skulde have, saa er det netop den Omstændighed, at de solide, ærlige og dygtige, men Kapital manglende Kjøbmænd kunne faae deres Begler diskonterede i Bankerne, hvorved de blive satte istand til at kunne konkurrere med Kapitalisterne, men det er den kleinmodige, økonomiske Politikk, som gjør, at man bestandig vender sig imod det, som i Grunden er Ons bedste Ven. Den ærede Ordfører begyndte med at heise den store Righedskane og Samfundsinteressernes Fane, og saa gjorde han samtidig et Streiftog ind paa Landeieendomsbesiddernes særlige Interesser. Han mente, at han havde slaaet mig et slemt Slag, naar han fik overbevist ærede Medlemmer om, at jeg stod paa disse sæle Bankers og Kapitalisters Side, og at jeg forsmættede Landmandens Interesser. Naar den ærede Ordfører saaledes heifer sit Flag og gjør Appell til de særlige Interesser, saa vil jeg dog bede ham om at anvende Lidt af denne gennemførte Mistant-

sonhed, han ellers anbefaler; thi det forekommer mig, at den ærede Ordførers Argumentation let kan blive lidt for gjennemfagtig. Jeg vil desuden henstille en Betragtning til Overveelse, og det er den, at, naar alt Øvrigt er lige, saa repræsenterer den lave Rentefod en gennemgaaende Forøgelse af Eiendomsværdien, men den repræsenterer ikke en Dre mere for Lyndeklassen og Arbeiderklassen og for alle dem, som ikke ere Eiendomsbesiddere. Naar alt Øvrigt er lige, saa repræsenterer en Synten af Rentefoden fra 4 pCt. til 3 pCt. for Prioriteter en væsentlig Forøgelse af Eiendomsværdien. Altsaa en ganske særlig Eiendomsinteresse. Jeg vil haabe, at den ærede Ordfører ret ofte vil gjøre nogle smaa Felttog til Fordel for disse særlige Eiendommens Interesser. Hvad den gennemførte Mistantsonhed angaar, som den ærede Ordfører priser saa meget, da holder jeg ikke af den, hverken naar den gaar ud over mig, eller anvendes f. Ex. her ved denne Lov. Jeg har langt mere Sympathi for det, som det ærede Medlem for Ribe Amts 1ste Valgkreds (Haastrup) har yttret i saa Henseende. Jeg kan ikke stemme for hans Forslag, thi det passer ikke til denne Lov. Men jeg vil sige, at hvis Loven kunde undergaa en Forandring, kunde jeg godt være med til at lade disse smaa Sognekasser, som virkelig ikke behøve Tilsyn, fordi de have Tilsyn af de omboende Mænd, være fri for Sparekassinspektørernes Kontrol, jeg tror ikke, det paa nogen Maade er praktisk eller nødvendigt at etablere denne Kontrol. Den ærede Ordførers systematiske, logiske og juridiske Sands vil mulig blive saaret derved, men jeg kan ikke tage mig det nær, jeg har Sympathi for den Betragtning, at Sparekasserne ere vogede op paa fri Felt. De maa næres og bæres af Befolkningens Lillid og de Offre, som Folk, der ville lede dem, maa gjøre. Jeg betragter det ikke som noget Lige-gyldigt eller Behageligt, at en saadan Sparekassinspektør kommer til en Mand, som ellers ikke har meget med offentlige Myndigheder at gjøre. Det kan maasse være en anden Sag, naar Vedkommende er i en Virksomhed som den ærede Ordførers, men naar en Mand paa Landet foruden sin daglige Dont forvalter en Sparekasses Penge og gjør det saa godt, han kan, men ikke er regnskabskyndig, saa kan det blive i høi Grad generende, naar en Sparekassinspektør, der er lidt systematisk, forlanger en vis bestemt Form for Regnskabet af ham. Jeg vil haabe og jeg vil ønske, at det bliver, som den ærede Ordfører siger, at denne nye Embedsmand kommer ud ikke for at være ubehagelig, men for at være veiledende og opdragende etc. Men hvis det nu var den gennemførte Mistantsonheds Embedsmænd, som bleve sendte ud — man har jo set noget Vignende i Historien i Frankrig 1792—94 —, saa vil jeg dog sige, det kan blive meget ubehageligt. Nu er det jo heldigvis de ormstukne Exaditioners